

Uppdrag om fördjupade analyser av att tillåta tyngre fordon på det allmänna vägnätet

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Trafikverket att analysera förutsättningarna för och konsekvenserna av att tillåta tyngre fordon att trafikera vissa delar av det allmänna vägnätet.

I uppdraget ingår följande.

1. Identifiera behov och konsekvenser av tyngre transporter på det allmänna vägnätet. Möjligheterna att tillgodose behovet på annat sätt än genom transporter på väg ska beaktas.
2. Analysera förutsättningarna för att upplåta det identifierade vägnätet för tyngre transporter (fordon med en bruttovikt på upp till 74 ton). Förutsättningar som ska analyseras är dels tekniska faktorer som bärighet på broar och vägar, dels bedömningar av vilka ytterligare kostnader för vägnätet gällande bärighet och underhåll som sådana transporter skulle fordra och dels en bedömning av omfördelningseffekter mellan väg- och järnvägstransporter vid upplåtande av ett utpekat vägnät för tyngre transporter samt effekten på utsläppen av växthusgaser.
3. Presentera ett förslag till plan för hur det identifierade vägnätet successivt skulle kunna öppnas för tyngre fordon. Förändringarna ska kunna genomföras utan betydande ökning av vägslitaget och med bibehållande av dagens höga säkerhetsnivå. Förslaget till plan ska inkludera en redovisning av kostnader, samhällsekonomiska konsekvenser, miljökonsekvenser, möjligheterna att nå de transportpolitiska målen samt en tidplan för föreslagna åtgärder.

4. För ökade kostnader föreslå en finansiering inom nuvarande ramar avsatta för bärighet på väg i den nationella trafikslagsövergripande planen för utveckling av transportsystemet för perioden 2014–2025. Förslaget ska inkludera en redovisning av kostnader, samhällsekonomiska konsekvenser och påverkan på de transportpolitiska målen.

I uppdraget ingår att särskilt utreda om höjda bruttovikter leder till en oönskad överflyttning av gods från järnväg till väg.

Uppdraget ska genomföras i samverkan med berörda parter från svenskt näringsliv, andra väghållare, länsplaneupprättare samt berörda myndigheter.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) senast den 30 november 2015.

Skälen för regeringens beslut

Ett effektivt, hållbart och väl fungerande transportsystem är en viktig del i regeringens politik för att Sverige ska uppnå EU:s lägsta arbetslöshet år 2020 samtidigt som miljö- och klimatpåverkan ska minskas och miljö kvalitetsmålen nås. Ett sätt att upprätthålla svenska företags konkurrenskraft och därmed bidra till ökad sysselsättning skulle eventuellt kunna vara att tillåta tyngre fordon med högre lastkapacitet. Förutom att nyttja befintlig infrastruktur effektivare och bidra till ökad internationell konkurrenskraft för svensk industri visar genomförda försök med tyngre fordon att energianvändningen kan minska med mellan 10 och 25 procent per fraktat ton gods. Samtidigt kan detta innebära ökad konkurrenskraft för lastbilstransporter kontra järnväg och sjöfart varför en noggrann analys av de samlade effekterna på transportarbetet och miljöeffekterna behövs.

Frågan om att tillåta tyngre fordon utreddes av Transportstyrelsen och Trafikverket under 2014. Transportstyrelsen lämnade förslag på författningsändringar för att tillåta längre och tyngre fordon. Trafikverket pekade ut ett vägnät där det med begränsade åtgärder skulle vara möjligt att tillåta fordon med en bruttovikt på upp till 74 ton. Myndigheterna föreslog också att den högsta tillåtna bruttovikten på vägar som tillhör bärighetsklass 1 skulle höjas från 60 till 64 ton. I april i år fattade regeringen beslut om en ändring i trafikförordningen (1998:1276) som innebär en höjning till 64 ton. Ändringen träder i kraft den 1 juni i år. Samma dag gav regeringen Trafikverket i uppdrag att utreda möjligheterna att trafikera befintligt järnvägsnät med längre och tyngre godståg.

När det gäller förslaget om att höja den högsta tillåtna bruttovikten till 74 ton var remissinstanserna genomgående positiva. Flera

remissinstanser uttryckte dock farhågor för att förslaget skulle stärka vägtransporternas konkurrenskraft på järnvägens och sjöfartens bekostnad. Det behöver särskilt utredas om höjda bruttovikter leder till en oönskad överflyttning av gods från järnväg till väg. En höjning av högsta tillåten bruttovikt till 74 ton kan dessutom, beroende på utformning, medföra behov av stora investeringar i vägnätet, vilket i sin tur kan medföra negativa konsekvenser i omgivningen och dra resurser från andra angelägna infrastrukturprojekt t.ex. investeringar i järnväg. Investeringar i vägnätet kräver också en lämplig finansieringslösning. Det allmänna vägnätets lämplighet för en bruttovikt på 74 ton behöver kartläggas mer i detalj inklusive behov och kostnader av förbättringar på ett utpekat strategiskt nät. Tyngre fordon får inte leda till att infrastrukturens långsiktiga funktion och värden riskeras eller att ytterligare negativa miljökonsekvenser uppstår. Mot denna bakgrund bör Trafikverket ges i uppdrag att genomföra fördjupade analyser av att tillåta tyngre fordon på delar av det allmänna vägnätet.

För att kunna tillgodogöra sig nyttan av tyngre lastbilar måste det vara möjligt att köra in till terminaler och industrier där staten inte är väghållare. Vilka kompletterande åtgärder som behöver vidtas av andra väghållare än staten för att få full nytta av en reform behöver därför klarläggas.

Vidare behöver en översyn genomföras gällande regelverket för trafikering och infrastrukturen dimensionering relaterat till 74 ton. Lösningar för en kostnadseffektiv kontroll av efterlevnaden behöver tas fram. I detta sammanhang måste frågor som rör datalagring och den personliga integriteten belysas och beaktas.

På regeringens vägnar

Mikael Damberg

Stefan Andersson

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM
Justitiedepartementet/PO
Finansdepartementet/BA, SKA och KSÄ
Miljö- och energidepartementet/ME och KL
Näringsdepartementet/RT, FÖF, KSR och SM